

Vergaderjaar 2000–2001

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

Nr. 178

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 19 december 2000

De vaste commissies voor Justitie¹ en voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties² hebben op 29 november 2000 overleg gevoerd met de minister van Justitie over **de geannoteerde agenda van de JBZ-raad d.d. 30 november en 1 december 2000**.

Van het overleg brengen de commissies bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
Swildens-Rozendaal

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De Cloe

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Pe

¹ Samenstelling:

Leden: Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Kalsbeek (PvdA), Zijlstra (PvdA), Apostolou (PvdA), Middel (PvdA), Van Heemst (PvdA), Dittrich (D66), ondervoorzitter, Rabbæ (GroenLinks), Van Oven (PvdA), Kamp (VVD), Rouvoet (RPF/GPV), O. P. G. Vos (VVD), Passtoors (VVD), Van Wijmen (CDA), De Wit (SP), Ross-van Dorp (CDA), Niederer (VVD), Nicolai (VVD), Halsema (GroenLinks), Weekers (VVD), Van der Staaij (SGP) en Wijn (CDA).

Plv. leden: Wagenaar (PvdA), Balkenende (CDA), Verhagen (CDA), Van Vliet (D66), Arib (PvdA), Duijkers (PvdA), Kuijper (PvdA), Albayrak (PvdA), Barth (PvdA), Hoekema (D66), Karimi (GroenLinks), Santi (PvdA), Luchtenveld (VVD), Schutte (RPF/GPV), Van den Doel (VVD), Rijpstra (VVD), Rietkerk (CDA), Marijnissen (SP), Buijs (CDA), Van Baalen (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), De Vries (VVD), Van Walsem (D66) en Eurlings (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Schutte (RPF/GPV), Te Veldhuis (VVD), ondervoorzitter, De Cloe (PvdA), voorzitter, Van den Berg (SGP), Van de Camp (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks),

Dankers (CDA), Hoekema (D66), Rijpstra (VVD), O. P. G. Vos (VVD), Rehwinkel (PvdA), Wagenaar (PvdA), Luchtenveld (VVD), De Boer (PvdA), Duijkers (PvdA), Verburg (CDA), Rietkerk (CDA), Halsema (GroenLinks), Kant (SP), Balemans (VVD) en De Swart (VVD).
Plv. leden: Rouvoet (RPF/GPV), Van Beek (VVD), Zijlstra (PvdA), Ravestein (D66), Van

Wijmen (CDA), Bakker (D66), Balkenende (CDA), Barth (PvdA), Gortzak (PvdA), Rabbæ (GroenLinks), Wijn (CDA), Dittrich (D66), Cherribi (VVD), Van den Doel (VVD), Van Oven (PvdA), Apostolou (PvdA), Cornielje (VVD), Kuijper (PvdA), Belinfante (PvdA), Mosterd (CDA), Eurlings (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP), Essers (VVD) en Nicolai (VVD).

Stenografisch verslag van een algemeen overleg van de vaste commissies voor Justitie en voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Woensdag 29 november 2000

Aanvang 16.00 uur

Voorzitter: Swildens-Rozendaal

Aanwezig zijn 6 leden der Kamer, te weten:

O.P.G. Vos, Hoekema, Van Oven, Verhagen, Halsema en Swildens-Rozendaal,

alsmede de heer Korthals, minister van Justitie, die vergezeld is van enige ambtenaren. Van hen nam de heer Demmink, directeur-generaal internationale aangelegenheden en vreemdelingenzaken, deel aan de beantwoording.

Aan de orde is de behandeling van:

- de geannoteerde agenda van de JBZ-raad d.d. 30 november en 1 december 2000 (23490, nr. 172);
- de brief van de minister en de staatssecretaris van Justitie d.d. 26 oktober 2000 t.g.v. verslag JBZ-raad van 28 september 1999 en enige documenten (23490, nr. 170);
- de brief van de minister en de staatssecretaris van Justitie d.d. 6 november 2000 t.g.v. het verslag JBZ-raad van 17 oktober 2000 en enige documenten (23490, nr. 171);
- de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 1 september 2000 t.g.v. onder andere het verslag van de High Level Working Group (HLWG) asiel en migratie-bijeenkomst van 4 juli 2000 (21501-20, nr. 132);
- de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken d.d. 20 oktober 2000 t.g.v. verslag HLWG-bijeenkomst van 22 september 2000 (J-00-732);
- de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken d.d. 17

november 2000 t.g.v. verslag HLWG-bijeenkomst van 26 oktober 2000 (J-00-184).

Eerste termijn van de zijde van de commissie

De heer **Vos** (VVD): Mevrouw de voorzitter! Alvorens in te gaan op de aan de orde zijnde agendapunten, wil ik even stilstaan bij de indrukwekkende stapels stukken die ik bij iedereen op tafel zie liggen. Ik dacht dat ik de grootste had, maar er blijken toch weer anderen te zijn die nog meer hebben weten te vergaren. Dit geeft een beetje aan hoezeer wij ons als Kamerleden moeten inspannen om alle stukken te vinden. Het wordt bijna een wedstrijd om de stukken te krijgen. Namens de leden van de commissie wil ik de minister voorhouden dat dit moeizaam vergaren van stukken de voorbereiding van vergaderingen zeer bemoeilijkt. Wellicht is het een goede gedachte – dit zou de discussie ook kunnen verdiepen – om de stukken eerder dan een paar dagen voor de vergadering aan de Kamer te zenden. De Kamer kan de ontwikkelingsgeschiedenis van een dossier dan beter volgen. Wij hoeven niet alle versies van de stukken te hebben. De ambtenaren kan het worden toevertrouwd om de Kamer op cruciale momenten van de benodigde informatie te voorzien. Ik heb dit uitgesproken namens de overige leden van de commissie. Ik hoop dat die zich in mijn woorden kunnen vinden.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Wat mij betreft had het wel iets harder gemogen.

De **voorzitter**: De heer Vos bepaalt

natuurlijk zelf wat hij zegt. Heel vaak beginnen de sprekers in dit soort overleggen met een klaagzang over het laat verschijnen van de stukken. Gezien de beperkte tijd die ons ter beschikking staat, heb ik de eerste woordvoerder verzocht er iets over te zeggen en aan de overige leden te vragen zich daarbij aan te sluiten. Ik begrijp echter dat de leden hier in hun eigen termijn toch nog op willen ingaan.

De heer **Verhagen** (CDA): Ik wilde slechts bij interruptie een korte aanvulling geven op de woorden van de heer Vos. Naar ik heb begrepen, waren de stukken afgelopen vrijdag elektronisch bij de Kamer beschikbaar. Als wij ze dan pas dinsdag of woensdag krijgen, zijn wij natuurlijk zelf ook schuldig aan het probleem.

De **voorzitter**: Dat is zeker een waardevolle aanvulling, want het is voor de bewindspersoon goed om te weten dat wij ook de hand in eigen boezem steken. Wij zullen er alles aan doen om ook dit soort onvolkomenheden tot het verleden te laten behoren. Overigens maak ik van deze gelegenheid gebruik om nog de aandacht te vestigen op een brief van het ministerie van BZK, die ons hedenmorgen nog bereikte. Deze brief wordt thans gekopieerd en zal de leden straks worden aangereikt. De heer Vos vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Vos** (VVD): Dank u, voorzitter. Ik zal in mijn betoog zoveel mogelijk de geannoteerde agenda volgen. Allereerst kom ik dan bij agendapunt 2b. betreffende de oprichting van Eurojust. Hierover is een politiek akkoord bereikt. Als ik het stuk goed heb gelezen en begrepen, zijn de doelstellingen

onder andere het uitbreiden van mogelijkheden waarin wederzijdse rechtshulp kan worden gevraagd en bevorderd. Dat is een echte Europese, brede zin. Wat beoogt de Nederlandse regering met Eurojust te bereiken? Wat is onze primaire doelstelling hierbij?

Agendapunt 2d. betreft de politieacademie (EPA). Trots wordt uitgelegd dat de Raad van ministers invloed zal houden op het jaarprogramma van de raad van bestuur. Ik kan mij goed voorstellen dat de Raad van ministers juist geen invloed uitoefent op de EPA als het primair een orgaan is dat zich richt op onderwijs en de uitwisseling van onderwijservaringen. Waarom moet de EPA worden gepolitiseerd? Kan de EPA niet zijn accent krijgen in het veld van de praktische vaardigheden?

Bij agendapunt 2g. intrigeert mij de vraag wat de definitie van witwassen zal worden. Naar ik begriip, heeft een van de lidstaten aanhouding gevraagd. Er is een brief gekomen waarin staat dat de definitie van witwassen nader zal worden bekeken. Welke gevolgen heeft dit voor de status van de richtlijn?

Onder agendapunt 2h., het Europol-werkprogramma 2001, staat dat hoge prioriteit zal worden gegeven aan activiteiten gerelateerd aan drugs en betrekking hebbende op georganiseerde criminaliteit. Wat gaat Europol precies doen. De mededeling dat hoge prioriteit wordt gegeven aan de relatie tussen drugs en georganiseerde criminaliteit is toch weinig inhoudelijk van aard. Gaat Europol informatie verzamelen op bijvoorbeeld het gebied van pillen? Wat wordt hier precies mee bedoeld? Daarnaast vind ik het interessant te zien dat kritische opmerkingen worden geplaatst over het functioneren van Europol. Ik begriip dat de informatie-uitwisseling tussen Europol en de lidstaten nog steeds niet naar tevredenheid verloopt. In hoeverre is dit een punt van zorg binnen de JBZ-raad en wat wordt er gedaan om het beter te laten lopen? Toegevoegd is, dat Europol-verbindingsofficieren een belangrijke rol zullen vervullen bij de bewustwording van Europol in Europa. Ik begriip dat het belangrijk is dat men zich bewust is van Europol, maar wat verwachten wij van deze verbindingsofficieren? Worden dat een soort "zendelingen" die in de lidstaten informatie gaan verzamelen?

Uit de tekst bij agendapunt 2i. maak ik op dat er nog steeds sprake is van uiteenlopende kwaliteit van de rapportages op het gebied van georganiseerde criminaliteit. Tijdens het Nederlands voorzitterschap is dit onderwerp al door de toenmalige minister Zorgdrager aangesneden. Je wordt er toch enigszins moedeloos van als je constateert dat er na zo'n zes à zeven jaar nog steeds geen sprake is van concrete verbetering op dit punt. Het moge interessant zijn dat er sinds 1994 verbetering is te constateren, maar wat gebeurt er nu concreet? Is het in EU-verband nog steeds niet mogelijk om eenduidig vast te stellen welke rol de georganiseerde criminaliteit vervult en hoe ernstig het is?

Onder agendapunt 2k. betreffende een studie naar de controle op containers, wordt vastgesteld dat de lidstaten een zeer verschillende controlepraktijk hanteren. Aangezien Nederland een transportland is en veel containers van en via Nederland worden verplaatst, kunnen wij hierdoor risico's lopen. Het moet toch mogelijk zijn om binnen de EU een eenduidig controlesysteem op dit vlak te hanteren? Hoe bevordert de JBZ-raad dit?

Voorzitter! Ik ga nu over tot de bespreking van de B-punten van de agenda. Onder agendapunt 4 wordt uitvoerig ingegaan op het programma van maatregelen voor de uitvoering van het beginsel van wederzijdse erkenning van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. Uitgangspunt is afschaffing van het exequatur in civiele zaken. In beginsel lijkt mij dit logisch. Als bijvoorbeeld in Engeland een alimentatie wordt bepaald en een van de partijen begeeft zich naar Nederland, dan is het toch opmerkelijk dat de Nederlandse rechter bij het ten uitvoer leggen van de eerder genomen beslissing opnieuw gaat vaststellen of de Engelse rechter zich in grote lijnen wel gehouden heeft aan het geldend recht. In beginsel ben ik derhalve voor het geheel of bijna geheel laten vervallen van het exequatur. Deelt de minister dit standpunt?

Agendapunt 6 betreft de richtlijn inzake het omgangsrecht. Hier raak ik het spoor geheel bijster. Hoewel ik positief sta tegenover het laten vervallen van het exequatur, begriip ik niet wat onder dit punt wordt bedoeld onder ten derde. Ik lees daar: "3. Bij niet-inachtneming van

de omgangsregeling door de ouder die het omgangsrecht heeft verkregen," – laten we voor het gemak de vader nemen – "kan de rechter van de EU-staat waar het omgangsrecht wordt uitgeoefend," – laat dat Nederland zijn, waar de vrouw woont – "de onmiddellijke terugkeer van het kind naar het woonland gelasten." Mijs inziens is hier sprake van een innerlijke tegenstrijdigheid. Het gaat om het niet in acht nemen van een omgangsregeling, over een land waar een omgangsregeling ten uitvoer wordt gelegd... kortom, dit is volstrekt onbegrijpelijk. Ik geef de minister in overweging zich hier uitermate kritisch over uit te laten en te zoeken naar eenvoud.

Dan kom ik nu tot agendapunt 9, de richtlijn betreffende hulp bij illegale binnenkomst. Ik stel vast dat schrapping van het winstbejag bij de minister op bezwaren stuit. Wil hij dit uitleggen? Het lijkt mij goed om mensensmokkel zo gemakkelijk mogelijk vervolgbaar te maken, want het is een groot kwaad. Op dit punt moet er eenheid binnen de EU zijn. Als schrapping van het winstbejag daaraan kan bijdragen, zie ik daar wel wat in.

De heer **Hoekema** (D66): Dat zou kunnen betekenen dat mensen die smokkelen om ideële redenen – denk aan kerken – in principe strafbaar kunnen worden.

De heer **Vos** (VVD): Ik zou op dit punt niet al te veel willen nuanceren. Mensensmokkel als zodanig moet niet plaatsvinden. Winstbejag is natuurlijk een begrip dat breed kan worden uitgelegd. Ik kan mij best immateriële voordelen van mensensmokkel voorstellen. Bijvoorbeeld als je iemand smokkelt om ergens een gunst te verkrijgen. Ook kan ik mij negatieve elementen aan de door u gesuggereerde vorm van smokkel voorstellen. Terugkerend naar het agendapunt zelf, valt het mij op dat wordt voorgesteld om met een minimumstraf te gaan werken. Is dit het eerste voorbeeld van Nederlandse instemming met een minimumstraf? Is dit wellicht een precedent?

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Volgens mij gaat het om minimum maximumstraffen. Onder agendapunt 13 is dit wat mij betreft overigens nog onduidelijk. De heer

Nicolaï heeft zich bij de behandeling van de begroting van Justitie zeer negatief uitgelaten over het introduceren van minimumstraffen. Ik neem aan dat dit standpunt nog steeds geldt voor de hele VVD-fractie.

De heer **Vos** (VVD): U hebt mij ook horen zeggen dat ik mij verbaasde over het introduceren van een minimumstraf. Als het gaat om een minimum maximumstraf is het minimum en het maximum aangegeven en dan kan binnen die "range" de straf worden bepaald. Uit de tekst bij dit agendapunt maak ik op dat het introduceren van een vaste minimumstraf als zodanig wordt voorgesteld. Dat is nieuw in Nederland. Voorzover mij bekend, hebben wij geen bepalingen waarin per delict een minimumstraf wordt opgelegd.

Agendapunt 19 betreft aanbevelingen voor minimumnormen voor de opvang van asielzoekers. In hoeverre komen de nu gepresenteerde normen overeen met de Nederlandse en in hoeverre is er sprake van een afwijking naar beneden of naar boven?

De heer **Hoekema** (D66): Mevrouw de voorzitter! Wat het toezenden van de stukken betreft, zou ik nog de suggestie willen doen om ons, desnoods ongeleid, zo snel mogelijk stukken te zenden. Daarna kan dan de annotatie in synthesevorm volgen. Daardoor krijgt het kennismaken van de stukken het karakter van een "rolling process" en is het – los van de problemen die de griffie kennelijk had met de toezending van deze stukken – voor de Kamer wat gemakkelijker te behappen.

Voorzitter! Ook ik zal in mijn betoog de geannoteerde agenda volgen. Bij agendapunt 2c. (Eurojust) vraag ik mij af welk deel van de voorstellen van het Europees Parlement wel en welk deel niet is verwerkt. Kan de minister dat aangeven? Evenals de heer Vos ben ik benieuwd naar het Nederlandse ambitieniveau op dit gebied.

Ook ik ga in op agendapunt 2d., de EPA. Anders dan de heer Vos vind ik politiewerk altijd politiek van karakter. Er is niet zoiets als technisch a-politiek politiewerk. Daarom vind ik het ook heel goed dat op voorstel van Nederland artikel 3 van het ontwerpbesluit is

aangepast en dat de Raad van ministers toezicht uitoefent op het reilen en zeilen van de EPA. Dat moet niet alleen worden overgelaten aan de raad van bestuur. Parlementaire controle op het functioneren van de EPA kan hierdoor worden versterkt. Welke plannen zijn er op het gebied van de huisvesting van het secretariaat van de EPA? Heeft Nederland iets aangeboden en zo ja, zijn wij in de race? Doen er ook andere landen mee? Kortom, hoe loopt dit?

Onder agendapunt 2e wordt ingegaan op de verordening Eurodac. Welke problemen zijn er nog op het gebied van de comitologie?

Agendapunt 2g. betreft een wijziging van de Europol-overeenkomst teneinde deze organisatie bevoegdheid te verlenen op het gebied van het witwassen van geld. Kennelijk betreft dit een technische doorwerking van een overeengekomen wijziging in de definitie van het begrip witwassen. Wat behelst die – door één lidstaat gevraagde en kennelijk ook geaccordeerde – wijziging in de definitie exact? De inhoudelijke discussie over witwassen is volgens mij – ook in deze Kamer – vooral gevoerd naar aanleiding van de jumbo-raad van medio oktober jongstleden. Daarom ga ik er nu niet dieper meer op in. Het onder 2h. bedoelde Europol-werkprogramma roept ook bij mij vragen op. Daarin wordt onder andere aandacht geschonken aan drugsgelateerde misdrijven. Betreft dat criminele netwerken, het in kaart brengen van bepaalde handelspatronen enz.? Hoe operationeel is dit? Hiervoor geldt wat al veel vaker door de Kamer is gezegd, namelijk dat Europol geen uitvoerende bevoegdheden moet krijgen. Wat doet Europol dan wel op dit onderdeel? Wat doet Europol exact als het gaat om illegale immigratie en om handel in mensen? Hoe denkt Europol de politiediensten in de lidstaten te overtuigen van de mogelijkheden die de analysebestanden van Europol kunnen bieden?

Naar aanleiding van de tekst bij agendapunt 2j. vraag ik mij af wat ten aanzien van de al geëvalueerde landen de voorlopige conclusies zijn over de wederzijdse rechtshulp in strafzaken.

Is er in de JBZ-raad al overeenstemming over het onder 2o. bedoelde

kaderbesluit inzake de bescherming van slachtoffers in de Europese rechtsruimte? Wanneer kan het advies van het Europees Parlement worden verwacht en wat zal dit naar verwachting inhouden?

Met de B-punten – die ik hierna zal bespreken – heeft mijn fractie aanzienlijk grotere problemen dan met de A-punten van de agenda. Het betreft met name een aantal vreemdelingenrechtgerelateerde richtlijnen. Het lijkt mij goed om op een ander moment uitgebreider te discussiëren over het principiële document van de Commissie over het Europese asielbeleid. Kennelijk wordt dit nu aangehoord in de JBZ-raad.

Ik sluit mij aan bij het standpunt van de heer Vos ten aanzien van agendapunt 6, betreffende de kwestie van het omgangsrecht. Wij steunen de kritische houding die al is ingenomen. Dit doorkruist een aantal belangrijke verdragen, er moet nog een vergelijkende studie worden gedaan, het voorstel levert reële gevaren op waar het gaat om een escalatie van het conflict tussen de ouders van een kind, de schorsingmogelijkheden zijn veel te beperkt en de procedure is in het ontwerp niet goed geregeld. Kortom, vele bezwaren die mijn fractie tot de conclusie brengen dat dit voorstel nog lang niet rijp is om te worden aangenomen. Het gaat nu nog om een oriënterend debat, maar toch lijkt het mij goed als het kabinet zich door de Kamer gesteund weet bij het handhaven van bezwaren.

Groot bezwaar heeft mijn fractie tegen de onder agendapunt 9 bedoelde richtlijn. Met de commissie-

Meijers die ons hierover heeft geadviseerd, vragen wij ons af waarom het nodig is om de bestaande regelgeving op deze punten zo uit te breiden en te verwijderen. Vergeleken met het geldende Schengenrecht impliceert het voorstel de criminalisering van humanitaire hulpverlening aan niet legaal verblijvende derdelanders. Daar heeft mijn fractie bezwaar tegen. Meer in het bijzonder hebben wij – en gelukkig ook het kabinet – bezwaar tegen schrapping van het element winstbejag. Ook heb ik bezwaar tegen het voorstel om in te stemmen met een minimum maximumstraf. Dit lijkt mij op gespannen voet te staan met het voor Nederland zo dierbare principe

van de vrije straftoemeting. Graag krijg ik hierop een reactie, want uit de stukken maak ik op dat Nederland hiermee wel kan instemmen. Graag verneem ik ook waarom deze richtlijn nodig is.

De heer **Verhagen** (CDA): Als ik mij goed herinner, heeft ook de fractie van D66 na het bekend worden van het Dover-drama aangedrongen op een geharmoniseerde Europese aanpak. Wat zou een daarop gerichte richtlijn dan moeten inhouden? U kunt nu wel kritiek leveren op wat er wordt voorgesteld, maar ik ga ervan uit dat u nog steeds pleit voor een Europese aanpak van mensensmokkel.

De heer **Hoekema** (D66): Eind september hebben wij uitvoerig gedebatteerd over mensensmokkel. Daarbij zijn vele suggesties aangedragen voor samenwerking in Europees verband. Ik noem nu enkele bezwaren, maar dat wil niet zeggen dat mijn fractie niet de noodzaak onderkent van Europese samenwerking bij het tegengaan van mensensmokkel. Specifiek onderdeel van het nu voorliggende voorstel is schrapping van het element winstbejag. Daar maak ik een opmerking over, maar dat laat onverlet dat er daarnaast vele andere onderdelen zijn die nastrevenswaardig zijn.

Aangaande agendapunt 10, criminaliteitspreventie, signaleer ik een interessante coalitie tussen Zweden en Frankrijk. Kan de minister nader ingaan op het functioneren van het Europese netwerk van nationale aanspreekpunten voor criminaliteitspreventie? Zal dit echt grensoverschrijdend Europees gaan functioneren?

Agendapunt 13 betreft een richtlijn tot harmonisatie van geldboetes die aan vervoerders kunnen worden opgelegd. Wat is de argumentatie achter het Nederlandse bezwaar tegen de voorgestelde minimum maximumboete van 5000 euro? Geldt hiervoor dat Nederland geen strafopleggingsnorm door Brussel opgelegd wil krijgen?

Dan agendapunt 14, de richtlijn tot onderlinge erkenning van besluiten inzake verwijdering van onderdanen van derde landen. Deskundigen van de Permanente commissie internationaal vreemdelingenrecht stellen dat deze richtlijn Nederland ertoe zou verplichten mee te werken aan de

uitzetting van vreemdelingen die langdurig legaal hier of elders in de EU hebben gewoond en ook om de bescherming volgens glijdende schaal op te geven. De commissie stelt – en daar kan ik mij wel in vinden – dat dit een ongemotiveerde inbreuk maakt op het huidige, zeer evenwichtige systeem van artikel 25 van de Schengen-uitvoeringsovereenkomst (SUO). Daarmee zou worden ingegaan tegen de uitkomsten van Tampere. Kortom, de rechtspositie van derdelanders komt hiermee in gevaar. Wij maken ons daar zorgen over.

Om des tijds willen sla ik de agendapunten 16 en 18 over en kom dan tot agendapunt 19, de conclusies van de Raad over de opvang van asielzoekers. Graag zou ik hier bij een andere gelegenheid langer over discussiëren, maar ik lees in de stukken dat deze conclusies tijdens de komende JBZ-raad ter aanneming voorliggen.

De **voorzitter**: Daar staat tegenover dat het niet bindend is.

De heer **Hoekema** (D66): In dat geval laat ik dit onderwerp nu liever even rusten, totdat wij hierover uitgebreider kunnen debatteren in aanwezigheid van de staatssecretaris van Justitie.

Ten slotte dan nog een opmerking over de brieven over de HLWG. Welke rol spelen non-gouvernementele organisaties bij het actieplan voor Albanië en hoe verhoudt dit plan zich tot het Stabiliteitspact voor de Balkan? Hoe staat het met de uitvoering van al afgesproken acties ten aanzien van andere landen, zoals Marokko, Afghanistan, Irak, Somalië en Sri Lanka?

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Onder agendapunt 2b. wordt via een gewoon besluit – en niet via een overeenkomst die goedkeuring en ratificatie van de lidstaten behoeft en die directe werking heeft – een voorlopig justitieel samenwerkings-team (Eurojust) in het leven geroepen. Wat zijn de bevoegdheden van deze voorlopige eenheid? Zijn dat dezelfde bevoegdheden als het definitieve orgaan zou moeten krijgen? Zo ja, dan gaat dit besluit ons wel ver. Dan zou het namelijk ook al mogelijk worden om persoonsgegevens van burgers op te slaan en te verwerken. Dat lijkt ons

niet de bedoeling te zijn. Tot mijn geruststelling zie ik nu dat aan ambtelijke zijde “neen” wordt geschud. Thans wordt de voorlopige eenheid via een gewoon besluit in het leven geroepen, maar dat laat onverlet dat de definitieve oprichting in 2001 via een overeenkomst moet geschieden. Ik neem aan dat de regering dit met mij eens is. Wat is de Nederlandse houding ten opzichte van Eurojust? Ik krijg hierover tegenstrijdige signalen. Wat zijn de politieke consequenties van instemming met oprichting van een voorlopige eenheid? Is er nog ruimte om in 2001, bij de definitieve oprichting van Eurojust, anders te oordelen dan nu? Wij nemen aan dat Nederland die vrijheid blijft claimen. Na lezing van de agenda resteert bij mij nog een onduidelijkheid over agendapunt 21., dat vermeldt dat de bevoegdheid tot wijziging van het Schengen Informatiesysteem (SIS) blijft voorbehouden aan de nationale staten. Mogen zij daarbij zelfstandig besluiten om andere instanties toegang te geven tot het SIS? Ik denk dan bijvoorbeeld aan kredietbanken. Ik zie nu weer geruststellend knikken bij de ambtenaren tegenover mij; dat bespaart de minister veel antwoorden, maar toch krijg ik het nog graag mondeling bevestigd.

Ik sluit mij aan bij hetgeen de heren Vos en Hoekema al opmerkten over agendapunt 6, betreffende het omgangsrecht.

De commissie-Meijers heeft alarm geslagen naar aanleiding van de agendapunten die ik in het vervolg van mijn betoog zal behandelen. Allereerst echter een procedurele vraag. Op het eerste gezicht lijken deze agendapunten een oriënterend debat met het oog op een politiek akkoord te betreffen. Ik krijg echter de indruk dat dit politieke akkoord al in de aanstaande JBZ-raad – morgen, dus – moet worden gesloten. Dat betekent dat de Nederlandse regering zich wel degelijk gaat binden aan de nu voorliggende stukken. Als de Kamer nog iets wil, moeten er vandaag zeker voorbehouden worden gemaakt. In dit alles voel ik mij gesterkt doordat ik de indruk heb dat Frankrijk aan het eind van haar voorzitterschap via allerlei sluiproutes besluiten probeert door te drukken. Mijn fractie is daar niet van gediend, zeker niet als daar deze procedurele route bij wordt gevolgd. Dan de agendapunten zelf. Allereerst agendapunt 9, de richtlijn tot

omschrijving van hulp bij illegale binnenkomst. De pretentie dat hierin een precieze omschrijving van handelingen wordt gegeven, wordt in de onderliggende stukken niet waargemaakt. Volgens de gehanteerde definitie is vrijwel iedere handeling ter ondersteuning van een ongedocumenteerde vreemdeling als hulp bij illegale binnenkomst, verkeer of verblijf te beschouwen. Bovendien vragen wij ons af of het onderscheid tussen binnenkomst, verkeer en verblijf altijd goed is te maken. Doordat winstbejag in ieder geval bij binnenkomst en verkeer lijkt te gaan vervallen, is zo'n onderscheid van groot belang. Daarbij dient de vraag zich aan wat nu precies moet worden verstaan onder illegaal. In Nederland is bijvoorbeeld rechtmatig verblijf mogelijk zonder vergunning. Hoever reikt de definitie waar het gaat om niet rechtstreekse hulp? Wordt degene die levensmiddelen of kleding verstrekt, strafbaar? Algemene strafbaarstelling, waarbij er maar weinig ruimte is gelaten voor vrijstelling daarvan en waarbij zelfs ruimte is gelaten om familieleden te vervolgen, leidt volgens ons tot criminalisering van bonafide organisaties die onderdak willen verlenen aan illegaal verblijvenden. Temeer daar het onderscheid niet altijd goed kan worden gemaakt tussen hulp bij binnenkomst of interne verplaatsing en hulp bij verblijf, zal dit kunnen leiden tot criminalisering. Wij maken ons hier grote zorgen over. Strafbaarstelling is volgens ons niet nodig. Ook denken wij dat hiertegen de nodige weerstand in de samenleving zal ontstaan, omdat het burgers onmogelijk wordt gemaakt om in overeenstemming met hun geweten te handelen. Voor ons is het niet aanvaardbaar dat Nederland zich thans aan een dergelijke strafbaarstelling zou gaan binden. Gelet op de vage omschrijvingen, het risico van criminalisering en het gebrek aan onderbouwing van de noodzaak van deze richtlijn, vinden wij dat Nederland zich moet onthouden van algehele goedkeuring. Wij zijn blij dat Nederland van oordeel is dat het element winstbejag moet worden gehandhaafd bij de omschrijvingen van binnenkomst, verkeer en verblijf. Zelfs als dat zo is, moet Nederland echter steun hieraan onthouden.

De heer **Verhagen** (CDA): Moet ik hieruit opmaken dat u vindt dat

mensensmokkel uit winstbejag in Nederland niet strafbaar moet worden gesteld?

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Men

Verhagen (CDA): Welnu, onder dit agendapunt wordt voorgesteld om op dit punt te komen tot Europese harmonisatie. Uit uw betoog maak ik op dat u daar tegen bent, zelfs als het element winstbejag wordt gehandhaafd, vanwege de uitbreiding op andere elementen. U vindt het dus prima als iemand op een smerige manier geld probeert te verdienen door mensen onderdak te bieden en zo te profiteren van hun leed.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): De Nederlandse wetgeving is mijns inziens heel goed in staat om dit soort smerige praktijken aan te pakken. Wij willen geen ongewenste uitbreiding van die wetgeving, zeker niet waar er geen duidelijkheid wordt gegeven over allerlei termen in de richtlijn. Onhelder is bijvoorbeeld wat precies onder illegaliteit moet worden verstaan. Zoals wij de richtlijn lezen, kan dit ook gevolgen hebben voor legaal in Nederland verblijvende personen. Ook wordt geen duidelijkheid geschapen over het onderscheid tussen binnensmokkelen, mensen die hier al verblijven en mensen die zich binnen Nederland verplaatsen. Wij vinden dat daarmee grote rechtsonzekerheid wordt geschapen. Er worden mensen door geraakt ten aanzien waarvan het niet de bedoeling was om ze te raken. Willen wetgeving en de handhaving daarvan effectief zijn, dan moet je nauwkeurig zijn in je omschrijvingen. Ons gaat het om commerciële organisaties die vanuit winstbejag mensen smokkelen. Dat doen ze – om uw terminologie te gebruiken – vanuit smerige doeleinden. Dat soort mensen moet worden vervolgd en bestraft. Wij willen niet dat allerlei mensen die om allerlei humanitaire overwegingen hulp bieden aan illegalen in Nederland, plotseling onder de reikwijdte van deze richtlijn komen te vallen. Dat zou zelfs het geval kunnen zijn voor de kerken en dat lijkt mij niet de bedoeling te zijn van deze richtlijn. Onduidelijk is voor mijn fractie wat precies wordt bedoeld met de minimum maximumstraffen die in

een aantal voorstellen worden genoemd. Gaat het om het introduceren van een minimumstraf en een maximumstraf, zoals de heer Vos suggereerde? Wij zouden daar niets in zien. Of gaat het erom een minimum te stellen aan de maximumstraf? Ook daar hebben wij moeite mee, zij het van een andere aard. Hoewel het van andere orde is dan de introductie van een minimumstraf, vinden wij dat dit indruist tegen het Nederlandse beginsel van vrijheid van straftoemeting. Daarin volgen wij de regering.

Grote problemen hebben wij ook met agendapunt 14. Het verontrust ons dat de Nederlandse regering aangeeft, in principe akkoord te zijn. Deze richtlijn heeft tot gevolg dat lidstaten in beginsel verplicht zijn verwijderingsmaatregelen van andere lidstaten uit te voeren, zelf als de betreffende derdelander legaal in de uitvoerende staat verblijft. Ook al wordt er ruimte gelaten aan individuele staten om in overeenstemming met hun eigen recht te handelen, de richtlijn geeft een verkeerde richting aan. Hij is in principe namelijk gericht op naleving ervan. Dat heeft gevolgen voor andere derdelanders in andere lidstaten. Zeker waar het streven gericht is op geleidelijke harmonisatie, moet dit Nederland een zorg zijn. Ook om die reden moet Nederland niet met deze richtlijn instemmen. De criteria van artikel 3 zijn veel te ruim geformuleerd en ook is er geen aandacht voor de verhouding tussen de ernst van het strafbare feit en de duur van het legaal verblijf. Er is zelfs geen strafbare veroordeling vereist. Een vermoeden of aanwijzing kan voldoende zijn. Dit past naar ons idee niet in het, weliswaar minder geworden maar toch nog altijd enigszins afgewogen stelsel van de glijdende schaal. Deze richtlijn sluit namelijk niet uit dat een derdelander die al tien jaar legaal in dit land verblijft, wordt uitgezet op grond van een vermoeden van een strafbaar feit in een ander land. Ook al is het mogelijk hierbij conform het nationale beleid te handelen, toch lijken deze bepalingen ons fnuikend voor de rechtszekerheid van derdelanders. Welke consequenties heeft deze richtlijn voor derdelanders die gebruikmaken van het vrije verkeer van personen? Hoe verhoudt de richtlijn zich tot de jurisprudentie van het Hof van Justitie, dat een

actuele bedreiging van de openbare orde voor derdelanders vereist alvorens mag worden verwijderd? Een ernstig vermoeden kan in dit kader niet voldoende zijn. Kortom, deze richtlijn verhoudt zich slecht met de eerder uitgesproken intentie om de rechtspositie van derdelanders te versterken. Meer in algemene zin maken wij ons er zorgen over dat de EU-besluitvorming op dit terrein alleen gericht lijkt te zijn op intrekking van vergunningen van derdelanders en op verwijdering. Wij dringen erop aan dat de regering zich hard maakt voor een richtlijn inzake de erkenning van verlening van permanent verblijfsrecht voor derdelanders. Wij zouden het zeer op prijs stellen als de regering zich daar in de komende JBZ-raad hard voor maakte. Daarmee handelt zij overeenkomstig de afspraken van Tampere en gaat zij er niet meer mee akkoord dat die aan de lopende band worden geschonden.

De heer **Verhagen** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Over nogal wat agendapunten is nog geen advies van het Europees Parlement beschikbaar. Wat is nog de functie van zo'n advies als dit pas beschikbaar komt nadat de JBZ-raad is gehouden? Naar ik heb begrepen komt over een aantal punten pas op 5 december het advies beschikbaar. In hoeverre kan daar rekening mee worden gehouden en in hoeverre is de regering voornemens erop aan te dringen dat alsnog met dit advies rekening wordt gehouden? Hoewel het formeel niet op de agenda staat, ben ik benieuwd naar de stand van zaken bij EuroWOB. Onder een aantal agendapunten worden thans minimumstraffen geïntroduceerd. Mijn collega Van de Camp heeft bij de begrotingsbehandeling gepleit voor een onderzoek naar de mogelijkheid om minimumstraffen te introduceren, mede gelet op de Europese ontwikkelingen. De minister reageerde daar laatdunkend op, maar op deze agenda prijken wel degelijk een aantal besluiten waarin minimumstraffen voorkomen. Wil de minister het verzoek van collega Van de Camp heroverwegen? Ik sluit mij aan bij vragen die voorgaande woordvoerders stelden over Eurojust. Ten aanzien van de agendapunten 4 en 6 bepleitten voorgaande sprekers

een buitengewoon kritische opstelling van de Nederlandse vertegenwoordiging. Ik sluit mij daarbij aan, vooral omdat deze voorstellen een escalatie van conflicten tot gevolg kunnen hebben en er voor bemiddeling geen ruimte blijft. In het verleden hebben wij herhaaldelijk voorstellen gedaan om op deze punten ruimte voor bemiddeling te creëren. Naar mijn mening stemde de regering daar toen ook mee in. De nu gepresenteerde voorstellen van Franse makelij, schieten op tal van punten nog ernstig tekort. Ik dring er daarom bij de regering op aan om hier zwaar op in te zetten. In hoeverre wordt de Nederlandse kritiek gedeeld door andere lidstaten? Zijn er mogelijkheden om de voorstellen meer in onze richting bij te buigen?

Het zal de minister niet verbazen dat wij er geen moeite mee hebben om het element winstbejag, als bedoeld in agendapunt 9, te laten vallen. In een eerder overleg hebben wij hierover al uitvoering van gedachten gewisseld. In aanvulling op het betoog van collega Vos op dit punt, wijs ik erop dat de bewijsbaarheid in dit soort zaken veel moeilijker wordt als dit element wordt gehandhaafd. Wij achten het in ieder geval belangrijk dat er een besluit komt. Alleen een gemeenschappelijk optreden tegen mensensmokkel kan namelijk leiden tot een effectieve aanpak ervan. Voorkomen moet worden dat mensensmokkelaars ruimte wordt geboden om uit te wijken naar een land waar de pakkans het kleinst is of de strafmaat het laagst is. Als dat gebeurt, kunnen er geen vorderingen worden gemaakt bij het aanpakken van mensensmokkel. Wel kunnen wij ons voorstellen dat ten aanzien van hulpverlening bij verblijf een genuanceerder standpunt wordt ingenomen dan nu in de voorstellen is geformuleerd. Als het echter gaat om mensensmokkel zelf, doe ik een klemmend beroep op de regering om met het voorstel in te stemmen.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Het valt mij op dat u zich geheel fixeert op definities van mensensmokkel als het gaat om het bestrijden ervan. Een goede bestrijding is toch een kwestie van uitvoering? Dan gaat het toch niet aan om de definitie van het begrip mensensmokkel te laten uitdijen? Daarmee verkleint u toch

alleen maar de handhavingsmogelijkheden?

De heer **Verhagen** (CDA): Dit is geen kwestie van of-of, maar van en-en. De fractie van het CDA heeft verschillende keren gepleit voor een effectieve controle aan de buitengrenzen van de EU. Om die reden hebben wij ons altijd verzet tegen het opheffen van de grenscontroles aan de binnengrenzen met Griekenland. De buitengrenscontrole daar is namelijk zeer ineffectief. Daarom ook hebben wij verschillende keren aangedrongen op het creëren van een effectief buitengrensverdrag, waarin geharmoniseerde controle een plaats kan krijgen. Daarmee zou ook duidelijk worden gemaakt dat de EU de bestrijding van mensensmokkel echt serieus neemt. Om die reden hebben wij ook verschillende keren gepleit voor uitbreiding van het mobiel toezicht op vreemdelingenverkeer. Dat is ook de reden waarom wij kritiek hadden op de aanpak van de Dover-kwestie. Daarbij ging het om het samenwerken van politiediensten, het uitwisselen van informatie enz. Dat zijn allemaal elementen die een grote rol spelen bij het bestrijden van mensensmokkel. Dat laat onverlet dat het strafrechtelijke sluitstuk van dit alles niet mag worden vergeten. Als je dat veronachtzaamt, kun je niet echt effectief bestrijden.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): ...

De **voorzitter**: Neen, ik sta verder interrumperen nu niet toe. Deze vergadering dient ter voorbereiding van de JBZ-raad en er zijn nog diverse andere mogelijkheden om dit verder onderling uit te discussiëren. Nu is het voor ons belangrijk dat de regering kan antwoorden op de opmerkingen uit de Kamer.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Ik wilde interrumperen, omdat ik zo-even antwoord kreeg op een vraag die ik niet had gesteld.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij dan pure winst. Ik verzoek de heer Verhagen zijn betoog te vervolgen. Met een beetje geluk kunt u er in tweede termijn nog kort op terugkomen.

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter! Ik vervolg mijn betoog met een korte opmerking over agendapunt 11, betreffende bestrijding van compu-

tercriminaliteit. Wat is de meerwaarde van het nu voorgestelde ten opzichte van het Cybercrime-verdrag van de Raad van Europa? In hoeverre is een en ander op elkaar afgestemd?

Dan agendapunt 14. Introductie van deze richtlijn zou volgens de tekst in de geannoteerde agenda geen probleem behoeven op te leveren, aangezien Nederland de mogelijkheid behoudt de eigen wet- en regelgeving toe te passen bij het bepalen van de vraag of gehoor wordt gegeven aan een vraag om uitvoering te tegen aan een verwijderingsmaatregel. Daarnaast wijs ik erop dat in dezen ook onderlinge erkenning van besluiten nodig is. Hoe verhoudt het Nederlandse stelsel van de glijdende schaal zich tot eventuele introductie van deze richtlijn? Hoe verhoudt dit Nederlandse stelsel zich tot de regelgeving in andere landen? Mocht blijken dat er grote verschillen tussen de stelsels van de diverse landen zijn, dan kan ik mij de kritiek voorstellen dat deze eerste stap in de richting van harmonisatie uiteindelijk kan resulteren in aantasting van het Nederlandse stelsel. Bij het vellen van een oordeel over harmonisatie moeten de voors en tegens volstrekt duidelijk zijn.

Wat betreft de opvang van asielzoekers sluit ik mij aan bij de opmerkingen van collega Vos en bij zijn vraag in hoeverre de Nederlandse normen inzake opvang hoger zijn dan de Europese. Zal dit een aanzuigende werking hebben? Ter onderbouwing van de agendapunten 22 en 23 – mededelingen over het Europees asiel- en immigratiebeleid – hebben wij, zij het buitengewoon laat, twee stukken gekregen. Uit de krant had ik begrepen dat er een groot voorstel zou worden gepresenteerd om het mogelijk te maken buiten de EU – dus in de regio zelf – asielaanvragen te doen bij Europese bureaus. Verlening van een status op die manier zou dan leiden tot herverdeling over de lidstaten. In de gepresenteerde stukken zie ik dit element echter niet terug. Het idee als zodanig – het afhandelen van asielverzoeken in de regio zelf – ondersteun ik echter van harte. Wat is het standpunt van de regering in dezen en in hoeverre zal dit worden uitgewerkt?

Wat de migratie betreft, herinner ik aan de discussie die wij hebben

gevoerd over de samenhang tussen werkgelegenheid, werkloosheid en migratiemogelijkheden. Verwijzend daarnaar heeft mijn fractie op dit moment geen enkele behoefte aan het openen van mogelijkheden voor migratie naar Nederland, verder gaande dan wat wij thans op dit punt kennen.

Het Gemengd Comité zal zich buigen over het verslag van de evaluatiecommissie over Griekenland. Wat dit betreft benadruk ik dat het van buitengewoon groot belang is om de voortgang met de uitvoering van aanbevelingen te volgen. Het rapport is wat positiever dan in het verleden, maar al met al moet worden geconcludeerd dat het een zeef blijft. Laten wij elkaar wat dat betreft niets wijs maken. Ik zal niet nog eens de argumenten herhalen op grond wij er tegen waren om de binnengrenzen met Griekenland op te heffen. Duidelijk is wel, dat het nodig is om de buitengrenscontroles te blijven versterken.

De heer **Van Oven** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Wij zijn bedolven onder een grote hoeveelheid agendapunten voor de komende JBZ-raad. Kennelijk proberen opeenvolgende raadsvoorzitters aan het eind van hun periode nog zoveel mogelijk van hun agendapunten erdoor te drammen. Als het gaat om de besluitvorming, zijn wij al een beetje bediend door de Eerste Kamer, die vrijwel alle bindende besluiten heeft geblokkeerd. Dat geeft ons enige rust. Wij kunnen dus wat inhoudelijker over zaken spreken, zonder ons steeds te moeten afvragen of wij zaken nog vanavond plenair moeten blokkeren. Zoals gezegd, dat is al voor ons gebeurd. Overigens kondig ik nu al aan dat na de JBZ-raad nog over vele zaken verder gediscussieerd zal moeten worden.

Ten aanzien van Eurodac (2e.) is nog niet duidelijk wie belast is met de uitvoeringsregelingen, het secretariaat van de Raad of de Commissie. In dezen heeft mijn fractie altijd ingezet op een belangrijke rol van de Commissie in het asiel- en migratiebeleid. Daarmee verdraagt zich dit systeem niet. Het verdraagt zich waarschijnlijk ook niet met artikel 202 van het EG-verdrag. De regering zegt dat de Commissie zich het recht voorbehoudt om de zaak aan het Hof voor te leggen. Dat vind ik geen fraaie gang van zaken. Als de Raad

kan voorzien dat een dergelijke rechtstijd kan worden verloren, is het toch absurd om het daarop te laten aankomen? Kortom, ik zou er sterk voor zijn dat de Nederlandse regering ook om inhoudelijke redenen dit besluit blokkeerde, zolang de uitvoering niet aan de Commissie is overgelaten. Als de Commissie verantwoordelijk wordt gemaakt voor de uitvoering, zal het Europees Parlement in staat zijn om die te controleren. Ik zeg dit mede omdat ik bang ben voor een bepaalde ontwikkeling in de asiel- en migratieproblematiek. Ik vrees namelijk dat ook andere voorzitters zullen trachten om het accent van de besluitvorming naar de Raad toe te trekken. Dat vind ik een uiterst ongelukkige gang van zaken. Derhalve stelt mijn fractie met nadruk voor om hiermee niet akkoord te gaan.

Onder agendapunt 2f. staat de aanbeveling tot het instellen van gemeenschappelijke onderzoeksteams. Deze aanbeveling heeft geen bindende kracht. Kan dat wel? In het Verdrag van Amsterdam is gesignaleerd dat Europol bepaalde half-operationele bevoegdheden zou moeten krijgen. Ten aanzien daarvan is altijd gezegd – ook door de Nederlandse regering – dat dit zou moeten leiden tot een wijziging van het Europol-verdrag. Dat is niet gebeurd, maar door middel van aanbevelingen wordt nu wel die weg gevolgd. Dat geldt voor het in september aangenomen besluit tot het nemen van het initiatief voor het doen van bepaalde onderzoeken in lidstaten en ook voor agendapunt 2f. van deze agenda. In het blad "Statewatch" is met kracht van argumenten gesteld dat dit helemaal niet kan en dat het Europol-verdrag hiertoe geen ruimte laat. In dit verband refereer ik aan onze eerdere discussie over feitelijke deelname door Europol-functionarissen aan gemeenschappelijke onderzoeksteams. Daarbij citeerde ik destijds de adjunct-directeur van Europol, die opmerkte dat deze inzet een geweldig verschil zou uitmaken. In antwoord daarop zei de minister dat dit niet klopte en dat hij zou nagaan hoe deze uitspraak zich verhoudt tot wat is afgesproken in de Raad. Wat is het resultaat van dit onderzoek en wat kunnen wij daadwerkelijk verwachten van de zogenaamde "support" die in de desbetreffende aanbeveling wordt genoemd? Mijn

fractie zou er in ieder geval niet voor voelen als dit soort aanbevelingen een sluiproute zou zijn om een juiste uitleg van het Europol-verdrag te omzeilen.

Ik sluit mij aan bij de vragen van de heer Vos over het Europol-werkprogramma. Daarnaast merk ik op dat ik de indruk heb dat de uitwisseling van informatie tussen lidstaten en Europol – in het bijzonder Nederland en Europol – niet goed verloopt. Klopt het dat aan een aantal grotere onderzoeken niet of nauwelijks door Nederland wordt meegewerkt? Van verschillende zijden hebben mij hierover signalen bereikt. Ook sluit ik mij aan bij de kritische opmerkingen van de heer Hoekema en mevrouw Halsema over agendapunt 9, de richtlijn betreffende hulp bij illegale binnenkomst. Ook mijn fractie heeft grote bezwaren tegen het laten vervallen van het element winstbejag als onderdeel van het strafbaar feit. Minder moeite hebben wij met de minimale maximumstraf. Dat is uiteraard iets volstrekt anders dan een minimumstraf. Het betekent eenvoudigweg dat de EU gemeenschappelijk een bepaald maximum als strafmaat opneemt. Waar het de rechterlijke straftoemingsvrijheid volstrekt onaangetast laat, zie ik dat niet als een groot bezwaar.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Onze kritiek op dit agendapunt gaat verder dan alleen het mogelijk schrappen van het element winstbejag. Ik lees in de richtlijn dat het als gevolg van de daarin gehanteerde definities mogelijk wordt dat een organisatie als INLIA mensensmokkel ten laste krijgt gelegd als zij erop wordt betrap in Nederland een illegaal te vervoeren van opvangplaats A naar opvangplaats B. Heeft de PvdA-fractie daar geen bezwaar tegen?

De heer **Van Oven** (PvdA): Naar mijn mening is dit ondervangen in de discussie over de term winstbejag. Voorzover dat niet zo zou zijn, zou mijn fractie het onderscheid tussen handelen uit humanitaire overwegingen en handelen uit andere overwegingen wel degelijk willen laten tellen.

Voorzitter! Eveneens sluit ik mij aan bij de kritische opmerkingen die zijn gemaakt over agendapunt 14. Het lijkt er erg op dat dit agendapunt er door het Franse voorzitterschap op het allerlaatste ogenblik in is

gefrommeld. De Eerste Kamer heeft dit reeds geblokkeerd. De Nederlandse regering kan instemmen, omdat er een uitvoeringscontrole resteert voor de Nederlandse autoriteiten. Een lidstaat kan uitvoering geven aan een verwijderingsmaatregel. Echter, dit kan toch ook weer niet al te gemakkelijk niet gebeuren. Het is geen kwestie van volslagen willekeurig beleid. Op voorhand zou moeten vaststaan welke criteria de Nederlandse regering bij dit beleid zou willen hanteren.

Naar ik heb begrepen zijn de agendapunten 9 en 15 nog vandaag in Coreper aan de orde geweest. Ik ben benieuwd naar de resultaten daarvan. Als dit niet bekend is, vormt dit op zich al reden om niet akkoord te gaan met het voorgestelde. Naar aanleiding van agendapunt 21 druk ik de regering op het hart vol te houden in haar streven om de groep op hoog niveau niet eindeloos te laten voortbestaan. Om de eerder door mij al genoemde redenen zou de fractie van de PvdA graag zien dat deze activiteit bij de Commissie werd ondergebracht. Ook mij spijt het zeer dat wij zo laat de stukken betreffende de agendapunten 22 en 23 kregen. Daardoor heb ik ze niet allemaal kunnen lezen. Het lijkt mij goed om hierover nog eens afzonderlijk – wellicht zelfs buiten het kader van de JBZ-raad – met de betrokken staatssecretaris te spreken.

In het verleden is al vaak gesproken over het Schengenacquis in de Noordse landen (punt 24). De nu gekozen volgorde acht ik heel merkwaardig. Nu wordt besloten om de binnengrenscntroles af te schaffen en vervolgens worden afrondende werkzaamheden terzake van nog te constateren tekortkomingen aan de nieuwe buitengrenzen verricht. Mij dunkt dat het in de rede ligt om eerst te constateren dat de buitengrenzen gegarandeerd zijn en vervolgens te besluiten tot opheffing van de binnengrenzen. Graag krijg ik een nadere verduidelijking.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Eerste termijn van de zijde van de regering

Minister **Korthals**: Mevrouw de voorzitter! De heer Vos maakte namens de commissie terecht

opmerkingen over de toezending van de stukken. Dit keer heb ik mij er persoonlijk voor ingespannen om te bereiken dat ze in ieder geval vijftien dagen tevoren aan de Kamer zouden worden gezonden. De begeleidende brief is ook gedateerd op 15 november jongstleden. Dat neemt niet weg dat er voortdurend stukken blijven komen. De heer Hoekema bepleit om die ongebeleid door te zenden. Van mijn ambtenaren heb ik begrepen dat de griffie daar problemen mee had en dat daarom is besloten om stukken te verzamelen en ze vervolgens toe te zenden. Wij zullen daar nog contact over hebben.

De **voorzitter**: De minister zal zich realiseren dat de wens van de Kamer voor die van de griffie gaat.

Minister **Korthals**: Ik ga ervan uit dat de griffie de wens van de Kamer formuleert.

De **voorzitter**: Niet altijd.

Minister **Korthals**: Hoe het ook zij, zo is het bij mij overgekomen. Wellicht wordt nu een andere gedragslijn gevolgd. Wellicht is in het verleden door de Kamer aangegeven dat men er gek van werd om iedere dag weer nieuwe stukken te ontvangen en dat daarom is gekozen voor verzameling ervan. Terecht signaleert de heer Van Oven dat de Eerste Kamer een groot aantal voorbehouden heeft geformuleerd. Het betreft de ontwerpbesluiten 2b., 2c., 2o., 3, 13, 14, 15 en 16. Ten aanzien van ontwerpbesluit 2e. wordt een voorbehoud gemaakt in afwachting van een nader op te helderen kwestie tussen het Europees Parlement en de Raad over de in geding zijnde comitologiebepalingen. Ik zit derhalve morgen met redelijk gebonden handen in de JBZ-raad. Daarom zal ik vrijdag eerst de ministerraad bijwonen en zal staatssecretaris Cohen de Nederlandse belangen in de Raad vertegenwoordigen.

De heer Vos vroeg heel pregnant wat Nederland wil met Eurojust. Wij willen dat Eurojust zich belast met de coördinatie van de vervolging van georganiseerde criminaliteit die zich in meer dan één lidstaat heeft voorgedaan en dat het de door Europol verzamelde informatie juridisch waardeert en beziet of daaraan een justitieel vervolg kan

worden gegeven en zo ja, welke lidstaat daarvoor het best geëquipeerd is.

De heer **Vos** (VVD): Betekent dit dat Eurojust ook initiatief gaat nemen? Gaat het informatie opzuigen, schikken en weer uitsturen?

Minister **Korthals**: Eurojust zal inderdaad informatie opzuigen en zal uiteindelijk aanbevelen wie het best de vervolging op zich kan nemen. Overigens wijs ik erop dat wij nu nog werken met een voorlopige eenheid. Daarvoor moeten eerst mensen worden aangetrokken. Vervolgens zal de coördinatie goed moeten gaan lopen en zal eraan moeten worden gewerkt dat er voor eind 2001 een besluit over Eurojust wordt genomen. Dan komt het hier nog aan de orde.

De heer **Van Oven** (PvdA): Kan de minister nog iets zeggen over de verhouding tussen Eurojust en Europol? Europol werkt op basis van een eigen verdrag. Ik kan mij niet voorstellen dat Europol door middel van een besluit van de Raad onder het gezag van Eurojust kan worden gesteld.

Minister **Korthals**: Europol komt niet onder het gezag van Eurojust. Het is niet uitgesloten dat dit op veel langere termijn wel gebeurt, maar dan gaan wij denken in de richting van een Europees Openbaar Ministerie.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Kan de minister uiteenzetten welke bevoegdheden Eurojust als voorlopige eenheid heeft?

Minister **Korthals**: Die zijn eigenlijk nihil. Er is geen enkele bevoegdheid. Voorzitter! Ik stap over naar de politieacademie, de EPA. Gevraagd is waarom de EPA wordt gepolitiseerd. De heer Vos vond het beter om de Raad van toezicht het programma te laten zien. Het standpunt van de Nederlandse regering is eigenlijk al verwoord door de heer Hoekema. Het is bij uitsluiting politiek om te bepalen welke opleiding er komt, waarvoor die dient en welke doelstellingen daarbij moeten gelden.

De heer **Hoekema** (D66): Is er al iets bekend over de vestigingsplaats?

Minister **Korthals**: Laat ik mij daar voorzichtig over uitlaten. Het Zweedse voorzitterschap zal hiervoor een voorstel moeten doen. Wij spreken op dit moment veelvuldig met de Zweden. Daarbij geven wij aan dat Nederland een geschikte vestigingsplaats zou zijn. Wij moeten dat echter niet te hard zeggen, want anders komt het in de krant te staan. Ervaring leert dat er minder gebeurt, naarmate wij ergens harder over praten.

Vragen zijn gesteld over Europol en witwassen. De Europol-overeenkomst is laatstelijk geagendeerd voor de Raad van 28 september jongstleden, maar is toen uiteindelijk niet behandeld. Enerzijds gebeurde dit doordat er toen nog geen advies was van het Europees Parlement en anderzijds omdat één lidstaat – ik meen dat het Duitsland was – alleen met het ontwerpbesluit kon instemmen indien een nadere verklaring – dat is dus geen wijziging van de overeenkomst – van de Raad zou worden opgenomen. Die verklaring is er inmiddels.

De heer **Vos** (VVD): En wat houdt die verklaring in?

Minister **Korthals**: Nog andere landen accepteren dat. De Raad komt overeen om in aansluiting op de conclusies 55 en 56 van de Europese Raad van Tampere de definitie van witwassen in de bijlagen van de Europol-overeenkomst te bekijken, in het licht van het resultaat van de in het raadsverband aan de gang zijnde besprekingen met betrekking tot de witwasrichtlijn en het kabelbesluit. Mevrouw Halsema vroeg naar de bevoegdheid van lidstaten om andere instanties toegang te verlenen tot het SIS. De lidstaten zijn gehouden tot toepassing van artikel 101 van het SUO. Dat wil zeggen dat zij alleen instanties toegang geven tot het SIS die omschreven staan in artikel 101. Binnen deze omschrijving kunnen de lidstaten de desbetreffende autoriteiten toegang geven. Onder deze omschrijving vallen geen kredietinstanties.

De heer Van Oven vroeg naar de samenwerking tussen Europol en nationale politiediensten. Die samenwerking gebeurt primair onder toezicht van de raad van bestuur. De JBZ-raad zal vooral in beeld komen wanneer institutionele of structurele voorzieningen nodig zijn om de samenwerking te verbeteren. Als

minister van Justitie heb ik uiteraard aandacht voor de samenwerking tussen Europol en de Nederlandse politie. Ik moet toegeven dat die samenwerking beter kan, maar zoals u weet komt Europol traag op gang. Toch denken wij dat de ontwikkelingen de goede kant op gaan.

De heer **Van Oven** (PvdA): Ik vrees dat hier twee zaken door elkaar lopen. Ten eerste vroeg ik naar de feitelijke deelname aan gemeenschappelijke opsporingsteams door Europol-functionarissen. De vorige keer hebben wij daarover gesproken en toen zei de minister dat dit niet kan. Ik stel daar tegenover de citaten van Bruggeman, die zei: we gaan feitelijk deelnemen. De minister zegde toe dit na te gaan. Wat is er precies afgesproken? In de aanbevelingen vind ik alleen maar ondersteunende activiteiten. De vraag is of de Europol-directie hieruit kan begrijpen dat er daadwerkelijk kan worden deelgenomen. Dat is één. Het andere punt betreft de samenwerking op het gebied van informatie-uitwisseling in het kader van een Europol-programma. Ten aanzien daarvan krijg ik van verschillende kanten te horen dat diverse lidstaten – waaronder Nederland – onvoldoende meewerken aan de uitwisseling van informatie. Klopt dat en zo ja, wat is daarvan de oorzaak?

Minister **Korthals**: Ik was bezig met de beantwoording van de tweede vraag. Op de eerste kom ik nog terug. Dat is schoorvoetend van de grond gekomen. Ik zal mij nader laten informeren over de ervaringen van de CRI. Zonder te zeggen dat het al voldoende is, wil ik wel opmerken dat ik op dit moment de indruk heb dat het beter wordt. Aanleiding voor de problemen kan worden gezocht in het feit dat Europol zelf nogal moeizaam uit de startblokken is gekomen.

Dan het eerste punt. De Nederlandse regering onderschrijft het door de heer Van Oven geschetste standpunt ten aanzien van de regeling in de aanbeveling. Wat dat betreft verwijs ik naar overweging nr. 6, dat hier sprake is van een "first step". Deze niet bindende aanbeveling creëert geen enkele nieuwe bevoegdheid voor Europol, uitspraken van de directie van Europol ten spijt. De Nederlandse delegatie heeft de directie van Europol in een bijeenkomst van de raad van bestuur

gewezen op de onjuistheid van uitspraken over de reikwijdte van de aanbeveling. Europol-medewerkers zullen geen deel uitmaken van de "joint teams" als zodanig. Ze blijven ondersteunend werken. De "joint teams" zijn gebaseerd op de EU-overeenkomst inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken. Die overeenkomst moet nog worden goedgekeurd door de lidstaten, hetgeen vermoedelijk nog zo'n anderhalf tot twee jaar zal duren.

De heer **Vos** (VVD): Welke toelichting kan de minister geven op punt 2: "er wordt hoge prioriteit gegeven aan activiteiten, gerelateerd aan drugs met betrekking tot georganiseerde criminaliteit."? Dat klinkt fors, maar als je het nader weegt, blijft er eigenlijk weinig van over.

De heer **Hoekema** (D66): Ik heb nog geen antwoord gehad op mijn vraag naar de activiteiten van Europol bij de bestrijding van illegale immigratie en de handel in mensen. Betreft dat alleen het uitwisselen van informatie, of is het meer?

Minister **Korthals**: Wat dit laatste betreft: het betreft uitwisseling van informatie, want Europol werkt, zoals gezegd, alleen ondersteunend. Op dit punt kan Europol overigens wel een belangrijke functie gaan vervullen. Dan gaat het vooral om georganiseerde criminaliteit, in welk verband mensensmokkel en de handel in mensen met name zijn genoemd. In antwoord op de vraag van de heer Vos kan ik mededelen dat het gaat om georganiseerde criminaliteit betreffende grensoverschrijdende drugsactiviteiten.

Voorzitter! De heer Vos stelde een vraag over de controle van containers. Aanbevolen wordt om in de belangrijkste havens het gebruik van vaste scanners te bevorderen en uit te breiden. Deze aanbeveling zal in het kader van de douanesamenwerking nader worden uitgewerkt. Nederland hanteert inmiddels scanners in de haven van Rotterdam en op Schiphol. Tot dusver zijn die bijzonder succesvol gebleken. De heer Vos ging nog in op het programma van maatregelen voor de uitvoering van het beginsel van wederzijdse erkenning van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. In dat verband werd gevraagd hoe ik denk over dit programma en of ik vind dat de Nederlandse regering

daar achter moet staan. Meer in concreto werd gevraagd of het zo kan zijn dat een beslissing van een Griekse of Spaanse rechter zonder meer in Nederland ten uitvoer wordt gelegd. De vijftien landen van de EU zijn gebonden aan de conclusies die verleden jaar tijdens de conferentie van regeringsleiders in Tampere zijn bereikt. Wat het principe betreft, kunnen wij niet meer terug. Het ligt voor de hand dat ten aanzien van een belangrijke categorie civielrechtelijke uitspraken de lijn wordt gevolgd die in Tampere is aangegeven. Ik ben het echter met iedereen eens dat het gaat om een zeer omvangrijk en verstrekkend programma. Wij hebben hierbij één troost: er is geen termijn gesteld waarbinnen het programma voltooid moet zijn. Het programma noemt vier hoofdgebieden. Op alle gebieden zou geleidelijk aan in etappes het exequator moeten worden afgeschaft. Op al die gebieden zouden begeleidende maatregelen moeten worden genomen in de vorm van harmonisering van vooral het procesrecht. Dat zou naar mijn mening in ieder geval moeten gebeuren voordat het exequator wordt afgeschaft. Verschillende leden wezen erop dat het Europees Parlement zich nogal positief heeft uitgesproken over het onder agendapunt 6 genoemde ontwerp. Waarom is Nederland dan zo kritisch, vroegen zij, want het is toch prachtig dat de vader die omgangsrecht heeft verkregen, de beslissing in een ander land zonder exequator ten uitvoer kan laten leggen? Het Europees Parlement is bij het vormen van een oordeel ongetwijfeld geïnspireerd door het principe van wederzijdse erkenning van civielrechtelijke uitspraken, zoals dit thans is uitgewerkt in het onder punt 4 van de agenda genoemde werkprogramma. Ik vind het merkwaardig dat Frankrijk juist dit onderwerp heeft gekozen als pilotproject voor de afschaffing van het exequator. Men zal zich de recente discussie over het functioneren van het Haagse kindervervoeringsverdrag herinneren. Als één ding duidelijk is, dan is het wel dat het bij het grensoverschrijdend effectueren van beslissingen inzake gezag en omgangsrecht gaat om een gevoelige materie, die individuele mensen diep raakt. Misschien kan ik het Franse voorstel het best verduidelijken aan de hand van een

voorbeeld. Stel, er wordt in Italië een echtscheidingsbeslissing genomen tussen een Italiaanse man en een Nederlandse vrouw, waarbij het omgangsrecht aan de man is toegekend. In de beslissing staat dat het kind de zomervakantie bij de vader zal doorbrengen en dat die beslissing met behulp van de sterke arm ten uitvoer kan worden gelegd. Moeder en kind gaan vervolgens naar Nederland terug. In dat geval kan de vader, zonder dat er een Nederlandse rechter aan te pas komt, het kind met behulp van de sterke arm in Nederland laten ophalen. De moeder kan de Nederlandse rechter om schorsing van de tenuitvoerlegging vragen. Dat kan echter alleen in zeer specifieke omstandigheden. Het probleem met de schorsing is verder, dat het kind inmiddels naar Italië is vertrokken. De schorsing komt dus in feite te laat. Wat wordt daar dan tegenover gesteld? Als de vader het kind te lang bij zich houdt, kan de moeder de Italiaanse rechter vragen de onmiddellijke terugkeer van het kind te gelasten. Een beroep op de weigeringsgronden van het Haagse kindervervoeringsverdrag is niet mogelijk. Hier schiet het ontwerp te ver uit in de andere richting. Immers, een rechter kan in een uitzonderlijk geval tot de slotsom komen dat het kind maar beter bij de vader kan blijven. Met andere woorden: het is nogal vergaand wat hier wordt voorgesteld. Vandaar dat de Nederlandse regering dit duidelijk terughoudend benadert. De heeft Hoekema vroeg naar de comitologieproblemen ten aanzien van Eurodac. De verwerking en alle overige handelingen met betrekking tot vingerafdrukken blijft binnen Eurodac de verantwoordelijkheid van de nationale lidstaten. Daarom hebben met name Duitsland en Frankrijk er voor de uitvoering van de verordening op aangedrongen dat de Raad van ministers bevoegd is uitvoeringsbesluiten te nemen. De Commissie zelf wenst een grotere rol op dit terrein. Mocht de verordening op dit punt niet worden aangepast, dan behoudt de Commissie zich het recht voor het Hof van Justitie hierover een beslissing te vragen. Nederland is het inhoudelijk met de Commissie eens, maar vindt niet dat daardoor het tot stand komen van de verordening in gevaar moet worden gebracht. Als wij eerst de procedure volgen die de heer Van Oven in dezen voorstaat, betekent dit dat het

systeem niet binnen de eerstkomende twee à drie jaar kan functioneren. Vandaar dat Nederland kiest voor een praktische benadering. Laten wij nu verder gaan met de verordening en het aan de Commissie overlaten om dit voor te leggen aan de rechter, indien zij dit wil.

De heer **Van Oven** (PvdA): Weet u dat wel zeker, want daar komt ongelooflijk veel mot van, om het zo maar eens te zeggen. Niet alleen de Commissie, maar ook het Europees Parlement heeft zich hier zeer krachtig tegen verzet. Op dit punt zou het Europees Parlement ook steun moeten krijgen van nationale parlementen. De Eerste Kamer heeft zich al uitgesproken. Ik zou graag zien dat de Tweede Kamer dat ook deed. De vertraging ontstaat sowieso, want u zult alleen al om redenen van de verzending van stukken morgen niet akkoord kunnen gaan. Het besluit kan dus toch pas tijdens de volgende JBZ-raad worden genomen. De Fransen zullen dat ongetwijfeld niet leuk vinden, maar dit kan wel richtingbepalend voor de toekomst zijn. Dit is het eerste besluit in de eerste pijler met een zodanig karakter. Als dat meteen in handen van de Raad wordt gelegd, ligt het in de lijn der verwachtingen dat het ook met andere besluiten die kant op gaat. Zou Nederland er tegen die achtergrond niet beter aan doen om samen met de Commissie en het Europees Parlement krachtig stelling te nemen? Het zou toch een schande zijn als straks blijkt dat de lidstaten met open ogen een besluit hebben genomen dat door het Hof wordt vernietigd omdat het in strijd is met het EG-verdrag?

De heer **Verhagen** (CDA): In de agenda staat duidelijk dat het advies van het Europees Parlement inzake de comitologie voor de regering geen aanleiding is om haar standpunt te wijzigen. Wil de minister dit toelichten? Ik ben het met collega Van Oven eens dat dit zwaarder beargumenteerd moet worden, zeker als wij bedenken dat het gaat om het eerste besluit in de eerste pijler in deze vorm.

Minister **Korthals**: Niet voor niets zei ik zo-even dat met name Frankrijk en Duitsland zich ertegen verzetten dat dit onder de Commissie zou vallen. Ik schat in dat het een illusie is te denken dat wij het met nog

meer en nog betere argumenten zover zouden krijgen dat de JBZ-raad besluit om het wel te laten vallen onder de Commissie. In die situatie kun je ervoor kiezen om óf door te gaan en te proberen uiteindelijk tot een gemeenschappelijke beslissing te komen – dit duurt naar mijn stellige inschatting jaren – óf deze lijn te volgen en verder te gaan met deze verordening en de Commissie en het Europees Parlement zelfstandig te laten beslissen om het al dan niet aan het Hof voor te leggen. Intussen kan het Eurodac-systeem dan wel gaan werken. Overigens, de Nederlandse regering is het ermee eens dat dit onder de Europese Commissie zou moeten vallen. Op dat punt is er derhalve geen verschil van mening.

De heer **Van Oven** (PvdA): Bent u het dan ook eens met de stelling dat het verlenen van die bevoegdheid aan het secretariaat van de Raad in strijd is met artikel 202 van het EG-verdrag?

Minister **Korthals**: Dat ik zeg dat het naar mijn mening tot de competentie van de Commissie zou moeten behoren, betekent dat ik betwijfel of die bij het secretariaat van de Raad zou moeten worden gelegd. Daarvan uitgaande, kom je vervolgens voor de keuze te staan die ik zojuist heb weergegeven. We kunnen doorgaan met deze strijd binnen de JBZ-raad, maar dan komt er geen unanimititeit en ook geen verordening betreffende Eurodac en nemen we er genoeg mee dat het nog een paar jaar duurt. De keuze die wij nu maken, zien wij als een praktische benadering. Voorzitter! De heer Hoekema vroeg naar de betrokkenheid van NGO's bij het Actieplan Albanië. Evenals bij andere actieplannen zijn NGO's hier volledig bij betrokken. Zowel bij het opstellen van het plan als bij de uitvoering ervan worden ze uitvoerig geraadpleegd. Hierbij gaat het om NGO's als ION, UNHCR, Amnesty International enz. Gevraagd werd nog naar de relatie tussen het Actieplan Albanië en het Stabiliteitspact. In een vroegtijdig stadium is contact gezocht met de deelnemers aan het Stabiliteitspact. Ongeveer gelijktijdig met het opzetten van het Actieplan Albanië is binnen dit pact is een "subtafel asiel en migratie" opgericht. Er wordt geregeld gecoördineerd. Binnen het pact is men van mening dat het Actieplan

Albanië een goede basis vormt voor het werk van het pact in de hele Balkanregio.

Bijna alle sprekers gingen in op de ontwerprichtlijn die ten doel heeft de onderlinge erkenning van besluiten inzake de verwijdering van onderdanen van derde landen mogelijk te maken. In dit verband werd gevraagd om een reactie op de standpunten van de commissie-Meijers. Nederland kan instemmen met de thans voorliggende ontwerprichtlijn, omdat deze na intensieve bespreking is aangepast, in die zin dat een lidstaat voldoende ruimte heeft om op grond van nationale regelgeving te beoordelen of uitvoering moet worden gegeven aan de door andere lidstaten opgelegde verwijderingsmaatregelen. Hiermee wordt ook tegemoet gekomen aan de kritiek van de commissie-Meijers die naar aanleiding van een eerdere versie van de ontwerprichtlijn heeft aangegeven dat Nederland nationaal de mogelijkheid moet behouden zelf te beoordelen of uitvoering wordt, dan wel kan worden gegeven aan een door een andere lidstaat opgelegde verwijderingsmaatregel. Bij deze beoordeling zal uiteraard de in Nederland geldende openbare ordeschaal, waarin een relatie wordt gelegd tussen de duur van het legale verblijf en de hoogte van de opgelegde straf, als uitgangspunt dienen. Tevens zullen bij die beoordeling de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 3 en 8 van het EVRM worden meegewogen. Op basis van de nationale beoordeling kan dan worden vastgesteld of Nederland al dan niet uitvoering geeft aan een door een andere lidstaat opgelegde verwijderingsmaatregel. Kortom, het is facultatief of wij ons daaraan al dan niet zullen conformeren.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Ik vroeg naar het verband met de afspraken van Tampere. Die waren erop gericht om het vrije verkeer van derdelanders binnen de EU te verbeteren. Deze maatregel staat hier volstrekt haaks op.

Minister **Korthals**: In dat verband wijs ik op punt 20 van de agenda, dat desbetreffende mededelingen van de Commissie aankondigt.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Dat laat onverlet dat ik van u wil horen wat de consequenties van deze

richtlijn zijn voor de afspraken die in Tampere zijn gemaakt. Mijns inziens worden die aan alle kanten ondergraven.

Minister **Korthals**: Naar het oordeel van de Nederlandse regering is dat niet zo. Nogmaals, daarover zullen nog nadere mededelingen worden gedaan.

De heer **Hoekema** (D66): Ik vraag mij af hoe het bereiken van een politiek akkoord over agendapunt 14 zich verhoudt tot uw stelling dat de Commissie nog nadere mededelingen zal doen over de relatie met afspraken die in Tampere zijn gemaakt. Wat is dan de aard van het politieke akkoord dat wordt nagestreefd?

De heer **Demmink**: Zoals blijkt uit punt 20 van de agenda, zijn er conclusies over de verbetering van de positie van derdelanders. Die zijn richtinggevend voor de Commissie, die daarover volgend jaar met een mededeling moet komen. Dát is de uitwerking van Tampere. Naarmate de rechtspositie van derdelanders verder wordt geharmoniseerd, verdwijnen de bezwaren die nu tegen deze richtlijn worden aangevoerd. Je zou natuurlijk kunnen zeggen: wat een rare volgorde, ga nu eerst eens goed harmoniseren op die rechtspositie en kom dan met een dergelijke richtlijn. Wij hebben dat ook enige tijd gezegd. Uiteindelijk is er een richtlijn uitgekomen die zo facultatief is dat hij nauwelijks nog schade kan aanrichten. Het mogelijke probleem verdwijnt echter pas wanneer in het spoor van Tampere, in het spoor van de conclusies die nu op de agenda staan en in het spoor van de uiteindelijke mededelingen van de Commissie de rechtspositie wordt geharmoniseerd.

De heer **Verhagen** (CDA): Mijns inziens klopt dit niet. Als het gaat om harmonisatie, gaat het ook over onderlinge erkenning van dit soort besluiten.

De heer **Demmink**: En ook over gelijke regels.

De heer **Verhagen** (CDA): Inder lidstaat om verwijdering wordt gevraagd, hebben wij in eigen land geen beleidsvrijheid meer, ook al wijkt de eigen wetgeving op dat punt af. Dan zal zo'n persoon moeten

worden verwijderd, ook al verblijft hij legaal in Nederland.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Naar mijn idee leidt de nu gekozen omgekeerde volgorde – eerst een richtlijn en pas daarna de afspraken van Tampere uitvoeren – ertoe dat mogelijkheden worden beperkt om de rechtspositie van derdelanders daadwerkelijk te versterken.

Minister **Korthals**: Zoals gezegd, zou het fraaier zijn geweest als was gekozen voor een andere volgorde, maar dat is nu eenmaal niet gebeurd. Nogmaals, de Nederlandse regering is niet gebonden aan een verwijderingsbeslissing van een ander land. Het is ter beoordeling van de Nederlandse regering of daaraan gevolg wordt gegeven of niet. Op zichzelf is het wel zo dat er meer harmonisatie ontstaat, naarmate dit meer wordt ingekaderd. Die stap moet later nog worden gemaakt. Nu ging het ons erom te verzekeren dat wij onze vrijheid zouden behouden om onszelf een oordeel te vormen over de vraag of een verwijderingsbeslissing van een ander land wel of niet moet worden uitgevoerd.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Daarmee geeft u geen antwoord op mijn vraag.

De heer **Demmink**: Ik benadruk dat deze richtlijn niets inperkt. Je zou hem kunnen betitelen als heel slappe thee. Hij is namelijk volledig facultatief. Dat probleem verdwijnt op het moment dat er echt is geharmoniseerd. Dan zullen er zich geen verschillen meer voordoen. Op dat moment kun je de richtlijn volledig uitvoeren en behoeft er geen beroep meer te worden gedaan op afwijkende, eigen regelgeving. Die is er dan namelijk niet meer, maar dat is nog toekomstmuziek.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Daarmee is mijn vraag nog steeds niet echt beantwoord...

De **voorzitter**: Dan moet u daar straks eventueel maar op terugkomen. Ik verzoek de minister nu zijn betoeg voort te zetten.

Minister **Korthals**: Ik vrees dat het er gewoon op neer komt dat mijn antwoord op de vraag van mevrouw Halsema niet bevredigend was.

Voorzitter! Ik kom dan nu op opmerkingen over de minimum maximumstraf. Allereerst: dit betreft geen minimumstraf. Integendeel, het komt erop neer dat landen naar eigen inzicht een maximumstraf kunnen vaststellen, echter uitgaande van een bepaald minimum. In dit geval is dat volgens mij acht jaar. De heer Verhagen kwam in dit verband terug op het pleidooi van de heer Van de Camp om nog eens na te denken over introductie van een minimumstraf. Bij de begrotingsbehandeling is uitdrukkelijk gezegd dat wij er grote waarde aan hechten de rechter de vrijheid te geven om op basis van omstandigheden die de persoon van de dader betreffen, uiteindelijk te bepalen welke straf moet worden opgelegd. Mevrouw Halsema vroeg naar de definiëring van mensensmokkel. Het gaat in dit verband om twee punten. De werkgroep Materieel strafrecht spreekt verder over de andere punten. Het laatste woord is hierover dan ook nog niet gezegd. Overigens heb ik wel eens de indruk dat Frankrijk niet altijd heel zuiver opereert bij het definiëren van mensensmokkel en mensenhandel. Vandaar dat ik eens wil laten nagaan in hoeverre mensenhandel in Frankrijk apart strafbaar is gesteld. De heer Verhagen vroeg in hoeverre rekening wordt gehouden met adviezen van het Europees Parlement. Dergelijke adviezen worden altijd besproken, ongeacht de vraag of de Raad al een politiek akkoord heeft bereikt. Dat neemt niet weg dat de invloed van het Europees Parlement op de besluitvorming op JBZ-gebied voorsnog relatief beperkt is. Dit vloeit voort uit het Verdrag van Amsterdam, krachtens hetwelk het Europees Parlement doorgaans alleen wordt geraadpleegd. Ik herinner er overigens aan dat de regering zich in de lopende IGC inzet voor besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid, in combinatie met co-decisie voor heel Titel IV van het EG-verdrag. Pas na zo'n verdragswijziging zal het Europees Parlement reële invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Als dat het streven van de heer Verhagen is, dan gaat het de goede kant uit. Ook vroeg de heer Verhagen nog naar EuroWOB. Dat is gebaseerd op artikel 255 van het EG-verdrag. Dit is een aangelegenheid van de Algemene Raad. Een eerste

definitieve tekst zou worden behandeld tijdens de Algemene Raad van 4 en 5 december. Er wordt echter nog steeds onderhandeld in de raads werkgroep-Informatie. Positief is, dat Zweden binnenkort voorzitter is. De benadering van dit land ligt namelijk meer in de lijn van de Nederlandse. Verder vroeg de heer Verhagen meer informatie over computercriminaliteit. Helaas moet ik hem mededelen dat dit punt van de agenda is afgevoerd.

De heer **Verhagen** (CDA): Ik vroeg in hoeverre ernaar zou worden gestreefd om aan te sluiten bij het Cybercrime-verdrag van de Raad van Europa.

Minister **Korthals**: Daarop kan ik duidelijk bevestigend antwoorden. Wij krijgen voorlichting over de precieze bedoeling hiervan. In beginsel zou het wat ons betreft kunnen blijven bij dit verdrag van de Raad van Europa, maar kennelijk wil men verder gaan. Wij zullen wel vernemen wat dit verder gaat inhoudt. Hoe dan ook mag het er wat ons betreft niet van afwijken. Dan nog iets over de mededeling van de Commissie over het asielbeleid en het Nederlandse standpunt ten aanzien van opvang in de regio. De mededeling van de Commissie bevat een voorstel om over opvang in de regio een studie te laten verrichten. Hiermee wordt onder andere uitvoering gegeven aan de motie-Rouvoet die is ingediend bij de behandeling van de nieuwe Vreemdelingenwet. De heer Van Oven vroeg nog naar de visumverordening. Het is mijns inziens geen reden om hiermee niet akkoord te gaan indien nog niet duidelijk is wat heden in het Coreper is besproken. Dit onderwerp is namelijk onderdeel van de lunchbespreking van het Coreper. Het resultaat daarvan is nog niet bekend.

De heer **Van Oven** (PvdA): Hoe kunt u ons nu vragen om in te stemmen met iets dat nog onderwerp van bespreking is tijdens een kennelijk uitgelopen lunch?

Minister **Korthals**: Wij vragen u niet om ergens mee akkoord te gaan.

De heer **Hoekema** (D66): Mag ik de minister dan vragen naar zijn inzet. Hij zet zich toch in voor de afschaf-

ting van de visumplicht voor Roemenië?

Minister **Korthals**: Hierover hebben wij al eerder gesproken. Dat geldt voor Roemenië en Bulgarije. Als dat niet lukt, zouden wij nog de artikel 8-procedure kunnen bewandelen. Dan wordt het per land bekeken. Wij bereiken ons doel liever langs de gewone weg, maar het is zeer de vraag of dat haalbaar is. De heer Van Oven signaleerde nog een merkwaardige volgorde in verband met het Schengenacquis. Wij moeten zorgen dat dit acquis per 26 maart ook in de Noordse landen wordt geïncorporeerd. Dat heeft te maken met de schema's van vliegtuigen. Als een en ander niet per 26 maart aanstaande wordt geïncorporeerd, moeten wij een halfjaar wachten. Er zijn nog twee problemen. Het eerst is, dat het vliegveld van Kopenhagen nog niet geheel aan de eisen voldoet. Ons is door de Deense regering verzekerd dat dit op 26 maart wel het geval zal zijn. Het tweede is, dat de Zweedse regering nog een vervoersrichtlijn moet implementeren. Daar wordt thans aan gewerkt. De verwachting is, dat 26 maart niet helemaal wordt gehaald, maar dat een en ander wel zeer spoedig daarna voltooid zal zijn.

De **voorzitter**: Hiermee zijn wij gekomen aan het slot van de eerste termijn van dit voorbereidend overleg. Ik wijs erop dat de Tweede Kamer zich zal moeten uitspreken over de aan de orde zijnde punten. Het feit dat de Eerste Kamer zich al over zaken heeft uitgesproken, laat onverlet dat ook wij duidelijkheid moeten geven. Dat behoeft overigens niet per se plenair te gebeuren. Het kan ook tijdens deze vergadering worden gedaan. Om u bij het doen van uw uitspraak te helpen, zal ik u voorhouden welke punten verbindend zijn, bij welke punten de Eerste Kamer bezwaar heeft aangetekend en bij welke punten de Eerste Kamer dit bezwaar handhaaft na kennisname van nadere informatie. De Eerste Kamer heeft namelijk op 22 november jongstleden de oorspronkelijke bezwaren kenbaar gemaakt. Op 28 november daarna is kenbaar gemaakt welke bezwaren uiteindelijk werden gehandhaafd.

Minister **Korthals**: Ik ben daar zeer nieuwsgierig naar, want ik begrijp

dat mijn medewerkers dit nog niet hebben mogen vernemen.

De **voorzitter**: Dat is mooi, dan snijdt het mes aan verschillende kanten. Ik zal nu de agenda nalopen. Allereerst kom ik dan bij de A-punten. Bij punt 2b. heeft de Eerste Kamer bezwaar aangetekend en dit ook naderhand gehandhaafd.

De heer **Verhagen** (CDA): Ik begrijp dat u daar van ons een uitspraak over wilt hebben, maar voordat ik dat kan doen, wil ik nog nadere informatie krijgen. De minister liet zich wat laatdunkend uit over de positie die moet worden toegekend aan de adviezen van het Europees Parlement. Ik wijs er in dat verband op dat er onder andere bij de agendapunten 2b. en 2c. vermeld staat dat er geen definitief politiek akkoord of een besluit van de Raad kan komen voordat kan worden beschikt over het advies van het Europees Parlement. Daarom vroeg ik naar de zin van een advies dat pas verschijnt nadat door de Raad een beslissing is genomen.

De **voorzitter**: U hebt die vraag inderdaad gesteld, maar dat neemt niet weg dat wij nu een standpunt moeten bepalen. Om u daarbij te helpen, was ik bezig – en daar ga ik nu echt mee door – aan te geven welke punten verbindend en bij welke punten de Eerste Kamer bezwaar heeft aangetekend. Nogmaals derhalve: bij agendapunt 2b. heeft de Eerste Kamer ook in tweede instantie bezwaar aangetekend. Naar ik begrijp, is punt 2c. inmiddels van de agenda afgevoerd. Tegen punt 2d. maakt de Eerste Kamer geen bezwaar. Wel is er in twee instanties bezwaar aangetekend tegen punt 2e. van de agenda. De punten 2m. en 2n. zijn verbindend, maar daarop is door de Eerste Kamer niet gereageerd. Punt 2o. is ook verbindend. In eerste instantie tekende de Eerste Kamer hiertegen bezwaar aan, maar in tweede instantie is daar niet op teruggekomen. Daaruit mag worden afgeleid dat de Eerste Kamer dit bezwaar heeft laten vervallen. Dan kom ik tot de B-punten die verbindend zijn. Tegen punt 3 is door de Eerste Kamer in twee instanties bezwaar aangetekend. Bij punt 6 is door de Eerste Kamer niets aangetekend. Oorspronkelijk was de Eerste Kamer van oordeel dat punt 8

alleen ter kennisname werd aangeboden, maar uit nadere informatie is gebleken dat dit niet zo is, waarna er alsnog bezwaar tegen is aangetekend. Punt 9 is door de Eerste Kamer niet van commentaar voorzien. Tegen de punten 13 en 14 heeft de Eerste Kamer in twee instanties bezwaar aangetekend. Bezwaar was er ook gemaakt tegen punt 15, maar dit is in tweede instantie ingetrokken en bovendien begrijp ik nu uit de woorden van de minister dat dit een "lunchkwestie" is. Ten slotte is het door de Eerste Kamer tegen punt 16 aangetekende bezwaar in tweede instantie niet gehandhaafd. Ik verzoek de leden van de commissie om, met deze informatie in het achterhoofd, in een uiterst korte tweede termijn een standpunt te formuleren, opdat wij aan de voorzitter van deze Kamer kunnen laten weten of de Tweede Kamer bezwaar maakt tegen bepaalde punten en zo ja, welke dat betreft.

Minister **Korthals**: Voorzitter! Graag deel ik voor het begin van die tweede termijn in antwoord op de eerdere vraag van de heer Verhagen nog mede dat de adviezen van het Europees Parlement ten aanzien van agendapunt 2b. wel zijn verwerkt. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat ze ook allemaal zijn overgenomen.

De heer **Vos** (VVD): Mevrouw de voorzitter! Ik zie af van een tweede termijn en maak geen bezwaar tegen de voorliggende agendapunten.

De heer **Hoekema** (D66): Voorzitter! Ik maak bezwaar tegen A-punt 2e. en de B-punten 6, 9, 13 en 14.

De heer **Vos** (VVD): Ik wijs erop dat punt 9 niet verbindend is. Het is alleen een oriënterend debat. Waar maken wij ons druk over?!

De heer **Hoekema** (D66): De voorzitter noemde het op in haar opsomming van verbindende punten.

De heer **Vos** (VVD): Dat kan ik niet uit de agenda afleiden. Daarin staat immers: "verbindendheid: n.v.t."

De **voorzitter**: Het antwoord van de minister zal duidelijkheid geven.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter! Zoals u eerder begreep,

wil ik in tweede termijn nog enkele vragen stellen. Heb ik daartoe nu ook de gelegenheid?

De **voorzitter**: Dat zou kunnen, maar dan hoor ik ook graag direct van u het standpunt van uw fractie ten aanzien van de agendapunten.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Mijn fractie tekent bezwaar aan tegen de A-punten 2b. en 2e. en tegen de B-punten 6, 9, 13 en 14.

Naar aanleiding van punt 2b. krijg ik nog graag antwoord op de vraag in welke mate het zich binden aan de voorlopige eenheid, ook bindend is voor de overeenkomst die in 2001 wordt gesloten. Kortom, welke ruimte heeft Nederland dan nog om zich te distantieëren van de volgend jaar te sluiten overeenkomst?

Minister **Korthals**: Het is de opdracht van Tampere dat die overeenkomst er komt, maar over de vorm ervan kunnen wij ons uiteraard nog uitspreken. In beginsel ligt er alleen het principebesluit dat die overeenkomst er komt. Dat wij akkoord gaan met de voorlopige eenheid, betekent dat wij voornemens zijn met Eurojust akkoord te gaan. De uiteindelijke uitwerking van een en ander komt uiteraard nog voor te liggen.

De **voorzitter**: Geeft dit u wellicht aanleiding om uw bezwaar tegen 2b. te laten varen?

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Mijn bezwaar tegen de onder 2b. bedoelde voorlopige eenheid laat ik inderdaad varen, maar dat tegen 2e. handhaaf ik.

Rest mij nog een vraag over B-punt 14, betreffende de facultatieve regeling inzake verwijdering van derdelanders. Eerder werd mijn vraag hierover niet goed begrepen en daarom leg ik het nog maar eens uit. Als er volgend jaar besluiten worden genomen over de harmonisatie van de rechtspositie van derdelanders, zal volgens mij het lage rechtspositionele niveau van de onderhavige richtlijn niet meer worden gecorrigeerd. Met andere woorden: ik vrees dat wat je nu verliest in deze facultatieve regeling – ook al heeft die voor Nederland geen gevolgen – niet meer kan worden teruggewonnen in een

regeling die straks wél bindend wordt voor Nederland.

Dan had ik nog een vraag over agendapunt 9. Zelfs als de omschrijving "winstbejag" in de richtlijn wordt gehandhaafd, moet worden bedacht dat het gaat om een andere definitie dan de in Nederland gebruikelijke. Naar mijn idee gaat dat gepaard met een zodanige omkering van de bewijslast dat degene die mensen smokkelt, steeds zal moeten aantonen dat hij niet uit winstbejag heeft gehandeld. Als dat zo is, heb ik ook nog problemen met het Nederlandse standpunt.

De **voorzitter**: Uit uw vraagstelling maak ik op dat een eventueel antwoord hierop geen verandering zal brengen in uw standpunt ten aanzien van deze punten. Derhalve verzoek ik nu de overige leden hun standpunt bekend te maken. Daarna zal ik de minister nog gelegenheid geven op deze vragen in te gaan.

De heer **Verhagen** (CDA): Wat agendapunt 2e. betreft, sta ik een praktische oplossing voor. Ik maak daar derhalve geen voorbehoud bij. Wel maak ik een voorbehoud bij B-punt 6.

De heer **Van Oven** (PvdA): Ik maak een voorbehoud bij A-punt 2e. en bij de B-punten 3, 6, 8, 9, 13 en 14.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat de volgende bezwaren zijn aangetekend:
- tegen punt 6 door de fracties van D66, GroenLinks, CDA en PvdA;
- tegen de punten 9, 13 en 14 door de fracties van D66, GroenLinks en de PvdA;
- tegen de punten 3 en 8 door de fractie van de PvdA.

Minister **Korthals**: Ik neem kennis van deze bezwaren. Voor mij is van belang om vast te stellen waartegen een meerderheid van de Kamer bezwaar aantekent. Mij dunkt dat dit in ieder geval geldt voor de punten 6, 9, 13 en 14. Als ik het goed zie, geldt dat niet voor de punten 3 en 8 en ook niet voor punt 2e.

De heer **Van Oven** (PvdA): Dat laatste moet een misverstand zijn, want bij punt 2e. heb ik wel degelijk een voorbehoud gemaakt.

Minister **Korthals**: In dat geval aanvaard ik dat ook tegen punt 2e. bezwaar is aangetekend, want ik

neem aan dat er ook daarvoor een meerderheid in de Kamer is.

De heer **Verhagen** (CDA): Mijns inziens wordt er nu toch iets te snel geconcludeerd dat er sprake is van een meerderheid in de Kamer. Het gaat om een drietal partijen, maar een meerderheid is afhankelijk...

De **voorzitter**: Maakt u zich niet druk, zou ik zeggen. Het is de conclusie van deze vergadering en de daarin aanwezige partijen. Natuurlijk kunnen wij nooit spreken voor de hele Kamer, maar het geeft wel een indicatie. Trouwens, wat punt 2e. betreft, wijs ik erop dat ook de Eerste Kamer daar bezwaar tegen heeft aangetekend. Kortom, ik ga ervan uit dat de minister dit echt serieus zal nemen.

De heer **Van Oven** (PvdA): In dit verband wijs ik erop dat er een verschil is tussen een puur procedureel voorbehoud en een inhoudelijk voorbehoud. Welnu, de minister moet er rekening mee houden dat mijn fractie echt inhoudelijk voorbehoud maakt bij de punten 2e., 6, 9, 13 en 14. Dat betekent dat wij elkaar zeker binnen veertien dagen terugzien voor een nadere discussie.

De **voorzitter**: Dat heeft de minister, dunkt mij, echt wel begrepen.

Minister **Korthals**: Dat had ik zeker begrepen, voorzitter. Dat ik zo'n groot gebaar maakte ten aanzien van punt 2e. kwam mede voort uit het feit dat de Eerste Kamer al een voorbehoud had gemaakt. Mevrouw Halsema kwam nog terug op de onder punt 14 bedoelde richtlijn. Deze prejudicieert niet op de uiteindelijke uitkomst van de discussie over de rechtspositie van derdelanders. Wij zijn daar zelf bij. Wel illustreert dit dat harmonisatie dringend nodig is. Dan nog iets over de term "winstbejag". Ik zeg het nu uit mijn hoofd, maar volgens is dit wel degelijk opgenomen in de Nederlandse wetgeving. In de discussie over mensensmokkel hebben wij hierover ook gesproken. Het betekent dat het OM zal moeten bewijzen dat mensensmokkel plaatsvindt uit winstbejag. Dat blijft zo wat ons betreft, hoewel hier in Europa zeer verdeeld over wordt gedacht. Van het OM heb ik overigens nog steeds niet begrepen dat dit een probleem

vormt in de bewijsvoering. Voor ons is er dus geen aanleiding om het uit de wet te schrappen.

De **voorzitter**: Ik deel mede, dat de voorzitter van de Kamer morgen officieel bekend zal maken dat de Tweede Kamer bezwaar maakt tegen de punten 2e., 6, 9, 13 en 14. Dit zal ook schriftelijk worden medegedeeld aan de Eerste Kamer. Daarnaast zal deze mededeling ook per fax aan de minister – en dus naar de EU-delegatie – worden gezonden. Gezien het feit dat dit nu hardop in deze vergadering is uitgesproken, gaan wij er overigens van uit dat de minister dit nog vanavond meeneemt naar de onderhandelingstafel.

Sluiting 18.17 uur.